Milorad Samardžija

VALCER ZA ZAUVEK

Urednik
Zoran Kolundžija

MILORAD
SAMARDŽIJA

VALCER ZA ZAUVEK

PROMETEJ
Novi Sad

Sebastianu i Lei,
očinski.

SADRŽAJ

Knjiga I

Pesme i poeme

Slike i razglednice u krošnjama

Uvod 17

PESME

Pleši dok traje 29
Još te tražim 29
Kada platim pesmu 30
Labudovo gnezdo 30
Noć na sokaku 31
Pesnikova sudbina 33
Nama 33
Idi 34
Od kako je, tako je 35
Kišobran za dvoje 36
Čeze 37
Pozvani 37
Zamisli da si san 38
Pesma sužnja 39
Srećnik 40
Strane sveta 41
Suze i zob 41
Mlado vino 42
Bolje nemoj 43
Nova godina 44
Tajne reke 45
Vreme i breme 48
Počasni krug 49

Bezimena soba 50
Nepravde 52
Salašarska 54
Beogradom 54
Bio jednom jedan grad 55
Muzika dodira 56
Ni sanjao nisam 57
Ne pevajte pesmu moju 57
Mladost 58
Vučije vreme 58
Božićna pesma od čekanja 59
Treba više pričati 60
Tri sveta 61
Samo mene tamo nije 61
Ambicije 62
Svitac 62
Moj grad 63
Život kao partitura 63
Beskraj 64
Samo noćas 65
Strasti 66
Život 67
Zaljubljivanje 67
Svet sete 68
Pismo tebi 69
Staze i prtine 70
Tri neznanja 70
Snegovi 71
Tri odjeka 71
Vreme posta 72
Pesme i ljubav 73
Tristih 74
`Ej, Miloje 74
Jednom kad` dođem 75
Laloški vals 77

Kolevka od kamena 77
Jednom kad` odem 79
Menuet za nas 80
Nemirkova jesen 82
Valcer za zauvek 82

POEME

Pismo jednog leta 87
Varoš 89
Mlada noć 93
Odoše moji 97
San mladog Grofa 110
Života ukrasi 113
Prolaze ljudi 116
Samo jedna reč može spasiti svet 126
Govor koji nisam održao da lepotom spasim svet 142
Kad` si doš`o 145
Povratak 155
Kako se ono zvao 157

Knjiga II

Priče i sećanja

Između dlanova

Na krovu mog detinstva I 175
Svet u krošnjama 175
Skok, let i pad 176
Prvo školsko zvono 177
Jačanje duha i tela 179
Rođaci i gosti 181
Mali ratovi 183
Pesma „Zamislite“ 184
Ponovni susret 187
Na krovu mog detinstva II 188
Narodne epske junačke pesme 192
Besteżinsko stanje 193

Vojni rok i smrt Tita 196
Nedelje 197
Festival u Austriji 201
Čola je „u krvi“ 205
Smotre i festivali folklora u rasejanju 210
Evropska smotra srpskog folklora Beč 2006. 210
Austrijska smotra srpskog folklora Švehat – Beč 2012. 217
Koncert bivše zvezde 221
Karmina Burana – Između vremena 223

KRATKE PRIČE I DRAMOLETI

Dečak i sudija 255
Život piše melodramu 236
Krajičak osmeha 238
U prodavnici 238
Poziv 239
Kiša 239
Cveće 240
Na bečkoj ulici 240

Knjiga III

Zapisi i pogledi

Svetovi na dohvat ruke

I deo 251
II deo 252
III deo 252
IV deo 254
V deo 254
VI deo 255
VII deo 258
VIII deo 262
IX deo 264
X deo 266
XI deo 266
XII deo 267
XIII deo 268

XIV deo 268
XV deo 268
XVI deo 269
XVII deo 270
XVIII deo 270
XIX deo 271
XX deo 272
XXI deo 274
XXII deo 275
XXIII deo 276
XXIV deo 276
XXV deo 276
XXVI deo 276
XXVII deo 277
XXVIII deo 277
XXIX deo 278
XXX deo 279
XXXI deo 280
XXXII deo 280
XXXIII deo 281
XXXIV deo 281
XXXV deo 282
XXXVI deo 285
XXXVII deo 286
XXXVIII deo 286
XXXIX deo 287
XL deo 289
XLI deo 290
XLII deo..... 290
XLIII deo 291
XLIV deo 291
XLV deo 292
XLVI deo 292
XLVII deo 293
XLVIII deo 294

XLIX deo 294
L deo 295
LI deo 296
LII deo 296
LIII deo 297
LIV deo 297
LV deo 298
LVI deo 298
LVII deo 299
LVIII deo 299
LIX deo 302
LX deo 302
LXI deo 304
LXII deo 304
LXIII deo 305
LXIV deo 305
LXV deo 306
LXVI deo 306
LXVII deo 307
LXVIII deo 308
LXIX deo 310
LXX deo 311
LXXI deo 311
LXXII deo 313
LXXIII deo 313
LXXIV deo 313
LXXV deo 313
LXXVI deo 317
LXXVII deo 318
LXXVIII deo 318
LXXIX deo 319
LXXX deo 320
LXXXI deo 321
LXXXII deo 321
LXXXIII deo 321

Kultura je bura 327
Udruženje A:Kultura iz Beča 328
Jubilej – 10 godina Udruženja A:Kultura 332
O umetnosti, kulturi i duhovnosti 338
Osnovna ideja balova 339
Kratak istorijat balova 340
Dvorske i gradske igre i plesovi 346
Oživljavanje balske tradicije Srba u Beču 349
Svetosavski balovi u Beču, Palata Hofburg 350
Hronologija Svetosavskih balova u Palati Hofburg u Beču
24. Svetosavski bal u Beču, premijera u Palati Hofburg 361
Jubilarni 25. Svetosavski bal u Beču, Palata Hofburg 363
26. Svetosavski bal u Beču, Palata Hofburg 366
Osvrt i zahvalnost 368

Teme i dileme od I–XIX 371

Rekli su 385

Beleška o autoru 391

Iz duboke zahvalnosti 395

Knjiga prva

PESME
I POEME

Uvod u životne prilike i motive

Povoda i razloga za ovu knjigu, ili trilogiju pesama, priča i zapisa koje ćete sretati, pronaći i doživeti na sledećim stranicama, bilo je napretek.

Motivi su dolazili i nedrili se uglavnom sami od sebe. Oprezno, nenajavljeno, u nepravilnim razmacima. Ponekad su burili stihijski, raspusno, ili se po uzdahu i žicama gitare prikradali kao nevešt lopov. Ne bojeći se, već pomalo naslućujući da ću ih otkriti, prisvojiti i negde tajno i trajno smestiti, gde će za nas, kao u hladovini dubokih carskih, crkvenih ili gazdinskih podruma, tiho odležati svoje godine, sazrevajući u vremenu, duhu, mislima i osećanjima.

Decenije su prolazile, a zapisi i stihovi lagano su se rojili, povijali, ljutili, menjali, gubili i pronalazili, prepisivali, bili tu u dilemama, lomovima, radostima, sećanjima, osećanjima, bolu i ljubavima.

U njima sam naslućivao najrazličitije scenarije kakve samo umetnik i stvaralac *Život* može da nam priredi. U nekima to je bila lepršavost, bliskost, kao tok kakvog dramoleta ili drame koja nas je podsećala na priče iz lektire za starije razrede; ili kao iz ljuljaške okačene na grani u hladu raskošnog drveta. Nagli preokreti su se u procesu pretvarali u neočekivane zaplete koji bi svojom silinom, osećajem i dubinom doživljaja, mogli da budu uklesani na kakvom belom kamenu krajputašu posebno postavljenom za te prilike i namenjenom za večnost.

Ili bi mogli da budu ispisani uzdasima teškog rada koji vrelinom slanog znoja štipa u brazdama crnice, teške, plodne, rodonosne i sudbonosne. Naslućene osećajima porekla, duge i teške istorije koja kao da je stvarana za sudbonosni najuzbudljiviji film koji ne možeš prestati da gledaš. Kog posle niti možeš, a niti želiš da se odrekneš ili zaboraviš. Slike su nastajale, pojavljivale se i ređale kao postojanje. Život koji se događao bez obzira da li bismo to po svaku cenu hteli ili prizivali.

Odatle i raznolikost formi kroz periode i faze u kojima su unutrašnji zapleti i nadahnuća nalazili svoj put i melodiju, ritam i energiju, osećaj

sazrevanja kog tek vremenom postajemo svesni. I kao da nismo smeli propustiti šansu da sa tim ili zbog toga odrastamo.

Stihovima napisanim kada sam imao između trinaest do šesnaest godina, sakupljenim, prepisanim u jednu bledonarandžastu školsku svesku, kasnije se usled čestih putovanja i promene prebivališta, na moju veliku žalost, izgubio svaki trag.

Ostale su dve pesme iz perioda kada sam imao šesnaest i sedamnaest godina. Veoma su mi drage i vredne. Sačuvane su samo zato što sam ih znao napamet i tako, kao breme ili kakav dar u obliku amajlije, svuda nosio sa sobom. Uvrstio sam ih u knjigu jer sam imao osećaj da bi bilo vredno približiti tadašnje prilike i svet kao osvetljeni vremeplov gde sam se nalazio, dovijao i snalazio kao skoro svako radoznalo mlado biće, pronalazeći više pitanja nego odgovora. Tražeći mrvice sveta koji bi makar pokušao da razume nemirni, vragolasti, ali čestiti duh jednog dečaka i sanjara.

** Pesma „Zamislite", nastajala je godinama i sazrevala uglavnom u starijim razredima osnovne škole, sama od sebe. I konačno se tog leta sa poslednjim stihovima u celosti pojavila kada sam imao otprilike šesnaest godina.*

Zamislite

Zamislite, bio sam joj ruglo,
smejala se mome krivom nosu;
nosio od brata sve staro,
i imao, kaže, lepu kosu.

Volela je uvek druge više,
osvetlim je, stih mi sam se sroči;
bio uvek zadnji i bez para,
i imao, kaže, lepe oči.

Sada gura klinče i maše bez smeška,
nije ona stara, život steže gušu;
proklinje sve cveće koje mladost kiti,
imao sam, kaže, im`o dobru dušu.

Idi ispred sebe, idi s milim Bogom,
odgajaj i živi od danas do sutra;

šta će mi i kosa i oči i duša,
kada mladost bez nas sanja nova jutra.

** Posmatrajući prolaznost detinjstva kroz sudbine naših dojučerašnjih školskih drugarica, osećali smo se ponekad zbunjeno, tužno i pomalo izgubljeno.*

Opširnije na ovu temu u drugom delu knjige „Priče i sećanja", pod naslovom „Između dlanova".

Radoznalo kreativne i inspirativne čitaoce ili hronologe jednog vremena, poneka stranica ili stih iz knjige mogu obradovati, pomalo rastužiti, ispuniti ili uputiti. Ljubiteljima ovakvih redaka mogu nadomestiti neka prošla, drugačije uzbudljiva vremena. Ili jednostavno oraspoložiti i zabaviti. Onima koji se bave istraživanjem i dokumentovanjem, pojedini fragmenti i arhetipovi možda mogu biti od koristi.

Često sam beležio i sakupljao različite misli ili motive. Svirali smo i pevali tada popularne pesme koje su govorile o prilikama, mladosti i ljubavima. Razmišljao sam o sumnjama i za to doba ishitrenim, ali neophodnim odlukama. Pesma o odlasku obeležila je to vreme. Kao proročnica ili najvernija prijateljica pratila me je i uvek odnekud iznova ponavljala u toliko dosadašnjih slika i prilika.

** Pesmu„Zašto moram poći" napisao sam i uz gitaru ispevao kao u polusnu, sa sedamnaest godina, jednog letnjeg popodneva na svom potkrovlju u sobi još nezavršene kuće. Dok su se napolju čuli raspoloženi prolaznici, a drugari pripremali odlazak negde na kupanje, kao magijom otišao sam u neki sasvim drugi, daleki, a pticama selicama i meni blizak svet.*

Zašto moram poći

Zašto moram poći,
reci, stari, kad ja to ne želim;
putem koji kraja nema,
u svet bez ljudi koje volim.

Gde si, stari, da mi pričaš,
da mi kažeš da l` me voli;
s mojom tugom ko sa bratom,
delim dugo teške boli.

Ona ne zna da je moje,
zovem sanjam kunem more;
nije lako kraj pučine,
samovati letnje zore.

Ti i ja smo nekad bili
nešto što mi setu budi;
sa njom nisam, tebe nemam,
zašto sudba tako sudi.

Zato, stari, tebe tražim,
nekud dalje moram poći;
njoj u spomen pišem pesmu,
sa njom sam i ove noći.

** Pesmu s vremena na vreme sviram i pevam sa društvom. Uglavnom kada dođem u Novi Sad ili Beograd. Ostala je u gotovo istoj formi do danas.*

Spontana ideja da je kao pop-operu snimimo sa orkestrom, horom i solistima pojačavala se iz godine u godinu. Posebno 2020. g. Konačno je mogla biti završena, snimljena i objavljena 2021. Naš veliki kompozitor i umetnik, Vojkan Borisavljević (1947–2021), kome su se tekst i muzika veoma dopali, sa radošću je prihvatio da napiše aranžman i da je u studiju sa simfonijskim orkestrom i solistima ovekovečimo. Na veliku žalost, kako moju tako i mnogobrojnih poštovalaca u Srbiji, regionu i znatno šire, g. Vojkan je preminuo u februaru iste godine. Sigurno ćete razumeti zašto je još uvek nisam snimio. Da mi je trebalo neko vreme da se emocije slegnu, i da razmislim kada bi odgovaralo ponovo se otisnuti u taj svet i snimiti pesmu.

** S vremena na vreme razmišljao sam o motivima u pesmi nadajući se definiciji, a ne očekujući konačne odgovore. U tome je bila draž da se 2022. g. prepustim izazovu i beleškama u „pesmi za pesmu".*

Pesma za 17

Pretilo je da ću
sa idealima i idejama,
koje su u to vreme
bujično nadolazile,
jednostavno propasti.